

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2035-26, 2034-26, 26

ח"כ אליהו רביבו	-	עתירה 2002-26/2032-26
עו"ד יאיר גבאי	-	עתירה 2027-26
דור חרלפ ע"י עו"ד ירון גנץ	-	עתירה 2028-26
פורום חברתי לצד הסתדרות לאומית ע"י עו"ד אריה טויטו	-	עתירה 2030-26
עו"ד אביעד ויסולי	-	עתירה 2031-26
עו"ד זיו מאור	-	עתירה 2033-26
משה איפרגן	-	עתירה 2034-26
ח"כ דוד ביטן ע"י עו"ד יפעת יפת מאירוביץ	-	עתירה 2035-26

נגד

משיבים: מינהלת תנועת הליכוד, ע"י מ"מ מנכ"ל מר דוד שרון
ועדת חוקה, ע"י יו"ר הועדה השר חיים כץ

פסק דין

עו"ד מיכאל קליינר – נשיא בית הדין

1. נתכסנו בהרכב של חמשה שופטים לדיון מרתוני בעתירות שהוגשו בקשר לוועידת הליכוד שהתכנסה לאישור תקנון הפריימריז. חלקן הוגש לקראת הפריימריס אך הדיון בהם נדחה לאחריהן וחלק בעקבותיהם. הדיון היה ממושך והסתיים לקראת חצות לאחר 10 שעות דיונים. כמו כן, סוגיית הגדרת "עולה" לצורך הבטחת ייצוג עולים נדונה במותב תלתא, אך בשל זיקה עניינית נתייחס לסוגיה הזאת במסגרת פסק הדין המאוחד.

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

2. מחמת דוחק הזמן, פסק הדין יהיה תמציתי ללא פירוט נרחב של העתירות טענות הצדדים – אתיחס אך לעיקרי דבריהם, תוך הנמקה תמציתית של הפסק.

3. יש לדחות את עתירותיהם של יאיר רביבו ושל אלעד מלכה וזיו מאור בעניין הדיספרופורציות בחלוקת המחוזות אנו מחליטים שלא להתערב בהרכבו של מחוז שפלה ירושלים, יו"ש. אמנם בפסיקות קודמות הסתייגנו מהמלאכותיות היתרה שבצירוף מחוז ירושלים למחוז השפלה שעוד טרם הצירוף היה הגדול שבמחוזות, שאליהם צורף מחוז יו"ש. וגם שמרנו לעצמנו בפסיקתנו סדק להתערבות לאחר ההצבעה על אישור התקנון בוועידה. אך בדיון סופי לאישור הצגת התקנון לאחר שהשינוי שהוצע לנו הייתה הסרת מחוז יש"ע הדל בתוך הענק התלת מחוזי בו הוא שותף יחד עם השפלה וירושלים, החלטנו להותיר את המחוז כפי שהוא. כעת, כשאנו מצויים בשלב מתקדם בהרבה במעלה הדרך ו-17 מועמדים הציגו מועמדות, והחלו לעשות לעצמם נפשות תהיה הפגיעה בהם ובתנועה קשה יותר מהתועלת העשויה לצמוח למי מהם אם יופרד מחוז ירושלים עם או בלי יש"ע. זאת בנוסף לפגיעה ברשימה הארצית המכוצת בלאו הכי שתפסיד מקום כתוצאה מיצירת המחוז הנוסף שיבוא בטבע הדברים על חשבונה.

4. אשר לעתירת רביבו התרשמנו על סמך הראיות שהביא כי וועדה החוקה הקצתה את המקום ה-35 לרשימה הארצית ורק בשלב מאוחר, יתכן ובטעות, נרשם כי המשבצת הזו מיועדת להבטחת ייצוג לאישה. לאור כשלוננו למצוא הסבר לתקלה אנו קובעים שיחזור לרשימה הארצית ללא מגבלה. אנו ערים לצורך לייצוג נשי הולם. אך אנו סמוכים ובטוחים כי אם ייווצר, בניגוד לצפוי חוסר בנשים ברשימה ינצל יו"ר התנועה חלק משפע השיריונים שהופקדו בידיו בוועידה ביום ב' האחרון כדי לתקן את המעוות.

5. ביחס לויטלי חייקין ודניאל מרשה נראה לנו שבמקרה זה אין הצדקה מיוחדת המצדיקה שינוי כללים זמן כה קצר לפני הבחירות. גם קביעת קו פרשת המים בשיא גל העלייה הגדול מברה"מ נראית סבירה יותר מהצבתה מיד אחריה. לכן, אנו מקבלים את העתירה, כך שעולה שעלה ארצה לאחר ה-1.1.1990 יוגדר כעולה לצורך הבטחת ייצוג.

6. אשר לעתירות גבאי, חרלפ גנץ, טוויטו וביטן העתירות הללו כולן מערערות על תוצאות ההצבעה השניה בוועידה בהן נקבע ברוב של 5 קולות כי הועידה מאפשרת לשרים וחברי כנסת בעבר ובהווה

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

להתמודד באזורי הבחירה הגאוגרפיים ובמשבצות ברשימה הארצית המבטיחות ייצוג למגזרים המוכרים.

7. נגד התוצאות ע"פ הספירה הוגשו עתירות המערערות על תוצאות הבחירות ועל חוקיותן. שני הסוגים של תקיפת ההחלטה הם בקשה לפסילת התוצאות בגין פגיעה בעקרון השוויון ובגין ליקויים לקראת ההצבעה, בהצבעה ואחריה שבהצטברותם מטילים צל גדול של ספק בשאלה האם מרבית בוחרים הביעו רצון לאפשר את המהפך בגישה לאפשרות פלישה של שרים וחכים לשמורת הטבע של המחוזות והמגזרים ולהרחיק משם את המתמודדים החדשים שהפכו בן לילה, אחרי שנים של כיתות רגליים בשטח התנועתי לחסרי אופק של ממש להצלחה.

8. קיום ההצבעה הוטל על ידי מנהלת הליכוד על חברה חיצונית שהוזמנה על ידי מנהלת הליכוד לבצע את הבחירות. בבוקר ההצבעה ביקש ח"כ דוד ביטן שהתנגד להצעות ההצבעה שהוצעו על ידי יו"ר התנועה להציב משקיפים מטעם המתנגדים באתרי הקלפי כדי לוודא את תקינות ההצבעה. הוא סורב בטענה שאין המדובר בבחירות אישיות אלא בהצבעה על סוגיה ניטרלית ואין לה צדדים. עקב זאת פנה לבית הדין. בית הדין הציע למנכ"ל הליכוד להתיר ביוזמתו לשני הצדדים התומכים והמתנגדים להציב משקיף אחד בכל קלפי. כשהדבר לא הסתייע הוציא בית הדין החלטה מחייבת בסביבות השעה 12. החלטה הועברה לחברה רק בשעה 1600.

9. בתום ההצבעה התנהלה ספירה שהולידה כפי שקורה חיכוכים בין משקיפים לנציגי החברה שהסתיימו בפסילת פתקים אלו ואי פסילת פתקים אחרים.

10. היות ותוצאת הספירה באתרים השונים בה השתתפו 3500 מצביעים הסתיימה בפער של 5 קולות קיבלה לפתע חשיבות יתירה כל פסילה או מתן זכות בחירה שנשללה ממצביע שלא כדין. בסופו של דבר הוגשו עתירות פרטניות שלו הוכרו כולן כמוצדקות היו יוצרות פער של עשרות בודדות של קולות. קשה לאמר שסך כל הפסילות היו במספר חריג. בפער קטן רגיל הן היו מולידות לכל היותר הערה בפסיקה שהיות וגם לו כל העתירות יתקבלו הדבר לא היה משפיע על התוצאה הספירה מאושרת. זה לא המצב במקרה שלנו. כאן גם קבלה חלקית של הערעורים היה בכוחה להפוך את התוצאה.

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

11. מצד אחד היות והעותרים היו המתנגדים, הצד המפסיד לכאורה, ניתן להניח כי באופן טבעי כל החלטות הפסילה בין של מצביעים ובין של פתקים שהובאו בפנינו מצביעים על מגמה ברורה בעיקר מסיבה זו. אולם לדעת העותרים היא נובעת מכך שהמנהלת שאינה מכחישה שאנשיה פעלו בגלוי ובאופן בולט עבור הצעות ראש הממשלה אנשי החברה שנשכרו על ידי המנהלת גילו נטייה עזה לסייע לעמדת המנהלת להשיג רוב הדבר קיבל ביטוי בכל טיעוני העותרים..

12. האיתות שנתקבל בחברה גם אם המנהלת לא כוונה לכך היה בדרך הטבע תמריץ לסייע היכן שניתן לעמדה בה המנהלת תומכת בגלוי. הרצון הטבעי לרצות בא לידי ביטוי בתיאורי העותרים בהחלטות קטנות של פסילה ואישור מגמתיים סירוב לרשום הערות משקיפים וכיו"ב.

13. רושם זה יחד עם העובדה ששעות רבות לא הותרה הצבת משקיפים כך שאנשי החברה המועסקת על ידי המנהלת שהיא שהיא כאמור פועלת הסברתית בגלוי בעד צד מן הצדדים גרמה לכך שהצדק לא נראה שעות ארוכות.

14. במצב דברים רגיל די בפער המזערי להצדיק ספירה חוזרת אוטומטית שהרי די בטעויות אנוש קלות ביות בספירה או ברישום להטות את התוצאה.

15. הבעיה היא שבדיון בפנינו נטען הן ע"י העותרים והן ע"י חלק מהמשיבים (עוה"ד אלי בוטבול, עוה"ד של קטי שטרית) כי ההליך זוהם כך שספירה נוספת לא מהווה פיתרון וסביר שתותיר אותנו באותו מקום

16. גם הפיתרון הטבעי של הצבעה חוזרת אינו ריאלי במציאות שנוצרה שכן הדבר עלול להביא לביטול הפריימריז ולוועדה מסדרת שתזיק מאד לליכוד.

17. גם מיצוי משפטי של כל הטיעונים שהועלו בדבר ליקויים ע"י תצהירים וחקירות פרטניים אינו ריאלי בשל אותו לוח זמנים צפוף.

18. למרבה הצער לא ניתן גם להסתמך על החומר שנמסר לנו בתום הדיון מטעם וועדת הבדיקה שמינה המנכ"ל בראשות כבוד השופט נאמן לבדיקת הטענות. זוהי בדיקה שעצם עשייתה הובא לידיעת בית הדין והעותרים במהלך הדיון כמעט שבוע לאחר ההצבעה, והוגש לה רק בסיומו. ככל הנראה

בית הדין העליון

**עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26,
2033-26, 2034-26, 2035-26**

19. היא התקיימה במעמד החברה והמנהלת ללא הזמנת העותרים ובחינת טיעוניהם. זו אינה וועדתה סטטורית כפי שניתן להתרשם מהעומד בראשה שהוא יו"ר וועדת הבחירות של הליכוד אלא וועדה שמונתה ע"י המנכ"ל ויונקת סמכותה ממנו.

20. לאור כל אלה הרי על סמך כל הנאמר איני משוכנע כי צירי הוועדה החליטו ברוב לשנות את הנוהג רב השנים כי חברי כנסת ושרים בהווה ובעבר לא מתמודדים במחוזות.

21. בנוסף אני מצטרף לעמדת חברי הקובעים כי התמודדות ח"כים במחוזות נוגדת את החוקה בהיותה פוגעת בעיקרון השוויון. אמת, ניתן לטעון זאת גם לגבי הבחירה לרשימה הארצית. אך שם השתתפות חברי החדשים היא חריג בעוד המחוזות היוו מאז ומעולם "שמורת טבע" שאפשרה הצמחה של מנהיגות חדשה בתנאים הוגנים. חממה שהצמיחה בתחילת דרכם את מרבית שרי הליכוד.

22. אשר על כן אני קובע שיש לקבוע כי לא התקבלה החלטה כדין לבטל את הוראת סעיף 11 לתקנון הבחירות אותה אישרה הוועדה וגם כי לו הייתה התוצאה אחרת ספק אם ההחלטה עומדת בדרישת השוויון בחוקה כאשר מועמדים חדשים היו נאלצים להתמודד מול חכים ממומנים הן ישירות והן בעקיפין על ידי הציבור.

23. בעניין ייצוג המגזר הלא-יהודי, בהתאם לפסק דינו בעניין יברקן מ-2022, יש לקבוע שחבר כנסת מכהן לא יוכל להתמודד על המשבצת, אלא אם יתפטר מן הכנסת ולא ייטול מאומה מאוצר המדינה.

24. אני מקבל את עתירת איפרגן לאפשר למועמדים חדשים להירשם במחוזות במשך 48 שעות. אני דוחה את עתירת ויסולי ביחס לגוף הבוחר – נושא זה הוכרע על-ידינו בעבר בעתירה של איפרגן ואלעד מלכה והתיקון המעביר את זכות הבחירה למרכז הליכוד טרם נכנס לתוקף.

25. אני מקבל את עתירת צביאל וקובע כי מחוז חיפה והצפון יקודם לפחות למקום בו היה בפעם הקודמת. כבר ערב ההצבעה הראשונה בוועידה המלצנו על קידום מחוז חיפה והצפון כדי לפצות על

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

שלושה איחודי סניפים, חלקם מלאכותיים, שדחקו את חיפה לתחתית הרשימה. לאחר שהמלצתנו לא התקבלה אנו מקדמים את חיפה למקומה הטבעי כפי שהיה ערב השינויים.

עו"ד יצחק בם, חבר בית הדין

1. אני מסכים בעיקרם של דברים לפסק דינו של הנשיא. לדעתי, יש לקבוע, כי ההצעה לאפשר לחברי הכנסת המכהנים וכאלה לשעבר להתמודד במחוזות לא נתקבלה כדין בהצבעת הרוב בוועידה, יש לקבוע כי מועד העלייה לצורך הבטחת ייצוג של העולים ייחשב מ-1.1.1990 ויש להותיר את חלוקת המחוזות בעינה. באשר לשאלה האם היתר לחברי הכנסת להתמודד במחוזות פוגע בשוויוניות הבחירות, אני נוטה לדעה כי אנוסים אנו על פי הדיבור לקבוע שאין הדבר כך. באשר להתמודדות להבטחת ייצוג של הדרוזים – סבורני כי לנוכח הוראה מפורשת בתקנון אין מקום לקבוע שחברי כנסת מכהנים ושכיהנו בעבר אינם רשאים להתמודד, ברם לנוכח פסיקתנו בעבר, חבר כנסת מכהן המבקש להתמודד על הבטחת ייצוג יידרש להתפטר מן הכנסת כדי להימנע מנטילת הסכום המגיע לחברי הכנסת המתמודדים בפריימריז, וזאת כדי לא להגביר את הפגיעה בשוויון. אנמק את דעתי בקצרה:

2. ביום ה-26.7.27 נערכה הצבעה בוועידה על תקנון הפריימריז, הוראת שעה לתיקון חוקה המאפשרת שריוני ראש הממשלה ושאלת התמודדות חברי כנסת מכהנים וכאלה לשעבר במחוזות. בעוד שבשתי השאלות – אישור התקנון והשריונים התקבלה תוצאה מובהקת, ביחס לשאלת התמודדות ח"כים במחוזות התוצאה הייתה צמודה ביותר – ההצבעה הסתיימה בפער של חמישה קולות, לפי ספירת המנהלת והחברה המארגנת את ההצבעה, לטובת האפשרות לאפשר לח"כים מכהנים להתמודד במחוזות. פער של חמישה קולות הוא וודאי פער המהווה הכרעה דמוקרטית לטובת האפשרות שזכתה ברוב, ברם, פער כה קטן מעצים אלפי מונים את הרגישות לפגמים וטעויות במניין הקולות, כיוון שבהינתן פער שכזה כל פגם וכל טעות ולו קטנה עלולה הייתה להשפיע על תוצאות ההצבעה.

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

3. כאן המקום לציין, שברירת המחדל לפי סעיף 11 לתקנון היא שחברי כנסת מכהנים וכאלה שכיהנו בעבר לא יוכלו להתמודד במחוזות. רק אם תתקבל הצעה אחרת ברוב קולות בוועידה יוכלו הח"כים המכהנים להתמודד.

4. ראשית, המנהלת שארגנה את הבחירות, אשר בראשה עומד מ"מ מנכ"ל התנועה נקטה עמדה ביחס להצבעה. ביום הבחירות יצא מסרון מטעם מ"מ מנכ"ל הקורא לחברי הוועידה להצביע בעד הצעות העומדות על הפרק. יודגש, שבניגוד למסרון הקודם שקרא אך להשתתף בהצבעה, המסרון שנשלח ביום הבחירות קרא להצביע בעד.

5. בדיון לפנינו עו"ד בומבך טען שיש להבחין בין תמיכה במועמד מסוים בהתמודדות, דבר שאין חולק כי אסור בהחלט, לבין נקיטת עמדה בשאלה תנועתית-ככלית, אשר יו"ר התנועה נקט בה עמדה שהיא לטובת התנועה. במצב זה אין מניעה, לשיטתו לקרוא לתמוך בעמדת יו"ר התנועה.

6. איני יכול לקבל טענה זו. מנהלת התנועה מארגנת את הבחירות, ולכן היא חייבת להפגין ניטרליות ביחס לתוצאותיהן. כאשר מי שמארגן את הבחירות נוקט עמדה ביחס לתוצאה הרצויה יש בכך קושי. אכן, ליכוד היא תנועה פוליטית ואין המנהלת דומה לוועדת הבחירות המרכזית, אך אל לה לנקוט עמדה מפורשת במחלוקת תנועתית. לו פגם זה עמד לבדו – ניחא, ברם לפגם הזה הצטרפו קשיים נוספים.

7. בבוקר יום הבחירות, ולאחר שהמנהלת וועדת הבחירות המרכזית לא נתנו החלטה על הצבת משקיפים בכל קלפי, בית הדין פסק כי יש לאפשר הצבת שני משקיפים בכל אחת מן הקלפיות. למרבה הצער, החלטה זו יושמה רק לאחר השעה 16:00, כאשר ההצבעה הייתה בעיצומה, וזאת בטענה כי אנשי המנהלת לא קיבלו את ההחלטה בזמן. כאשר קושי זה מצטרף לנקיטת עמדה מפורשת על ידי המנהלת, הרי מדובר במצב שכל אחד מן הפגמים מעצים את השני. מקום שהמנהלת נוקטת עמדה קיימת חשיבות מיוחדת בהצבת משקיפים ולו כדי למנוע לזות שפתיים. מקום שלא הוצבו משקיפים אי-הנוחות מנקיטת עמדה בידי המנהלת מתעצמת. בנקודה זו איני רואה את העניין עין בעין עם עו"ד בוטבול שטען בשם ח"כ קטי שטרית, כי שני הצדדים נפגעו מהצבתם המאוחרת של המשקיפים באותה מידה. כאשר המנהלת המארגנת את הבחירות נוקטת עמדה ביחס

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

לתוצאה, אי-הצבת המשקיפים במועד פוגעת דווקא במי שדעתו שונה מדעת המנהלת. משכך, לדעתי מדובר בקשיים המעצימים זה את זה.

8. העותרים לפנינו טענו לשורה של פגמים נקודתיים בהצבעה ובמניין הקולות. העתירות שלפנינו ברובן לא נתמכו בתצהירים מפורטים ביחס לפגמים הנטענים, דבר המקשה את בירור האמת. ברם, הודאת בעל דין כמאה עדים דמי. במועד הדיון המנהלת הניחה בפנינו את תשובתה של עו"ד אפרת קורינטי יועמ"ש חברת רשף ביטחון שארגנה את הבחירות. כן הוגשו לנו פרוטוקולים של הקלפיות ודפי ספירה של הקולות. מבחינה עובדתית, אני רואה להסתמך על מסמכים אלה. מהם עולה, כי מספר קולות "נעלמו" ומספר קולות נספרו למרות שהיה מקום לפסול אותם. במצב של פער של חמישה קולות, פגמים זעירים אלה, שהיה מקום להתעלם מהם לחלוטין בבחירות צמודות פחות, מכריעים את הכף. נפרט:

9. בקלפי בראשון לציון, לפי בירור שערכה עו"ד קורינטי, התגלתה אי התאמה בין מספר המעטפות בתיבת הקלפי לפיבן מספר הבוחרים. בפועל חסרו חמש מעטפות, כגודל הפער בין תומכי ההצעה למתנגדיה. די היה בכך כדי לומר שהיעלמות המעטפות היא פגם שיכול היה להשפיע על תוצאות הבחירות, מכיוון שלו כל חמשת המעטפות הכילו קולות נגד ההצעה, הרי ההצעה לא הייתה מתקבלת.

10. איני מקבל בהקשר זה את ההשערה של מ"מ מנכ"ל, לפיה יתכן שבחלק מן הפתקים לא סומנו תשובות לכל השאלות. לכאורה, לפי הנחיות של החברה המארגנת, כאשר אין סימון באחת השאלות, הדבר נחשב להימנעות, כפי שהדבר אכן נעשה ברמלה. גם המעטפות הריקות נספרות ברובריקה נפרדת. לכן, ברור שיש כאן קושי של היעלמות חמש מעטפות.

11. מבירור של עו"ד קורינטי בקלפי בכפר סבא אושרו כתקינים שני פתקי הצבעה עליהם "בתחתית הטופס הופיע כיתוב טכני שמקורו, ככל הנראה, בתהליך הדפסה". עו"ד קורינטי כתבה שאין מדובר בסימון מזהה של הבוחר ולכן פתקי הצבעה אלה נספרו. דעתי שונה – כל סימון על טופס ההצבעה, או כל דבר שמייחד טופס הצבעה מסוים, עלול לזהות את הבוחר ולפגוע בחשאיות הבחירות. משום כך, לדעתי היה מקום לפסול את שני פתקי ההצבעה האלה.

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

12. בקלפי בבאר שבע, לפי הודעת עו"ד קורניטי, אושר טופס הצבעה עליו במקום סימון של X או V נרשם "כן" במילים. אכן, מן הסימון הנ"ל רצון הבוחר היה מובן וחד משמעי, אך היה בסימון זה, כדי לייחד את הטופס ההצבעה ולזהות את הבוחר. יתר על כן, בהוראות שעל גבי הטופס נאמר במפורש שיש לסמן "X" במשבצת של "בעד", "נגד", או "נמנע" לפי רצון הבוחר. הטופס לא היה אפוא תקין, לנוכח חשש לזיהוי הבוחר.

13. מקריאת פרוטוקולים ודפי ספירה של הקולות עולה כי בקלפי בירושלים חסר קול אחד. לפי הרישום הצביעו 280 בוחרים, מתוכם שני קולות נפסלו. אולם, חיבור של המצביעים בעד, נגד ונמנעים בכל אחת מן השאלות מביא אותנו ל-277 קולות. איה קול נוסף – לא נדע. לא הייתה לכך חשיבות כלשהי לו הפער היה 50 קולות, אך בהינתן פער של חמישה קולות והקשיים האחרים שנמנו – כל קול מעצים את הקושי.

14. כך גם בקלפי ברמלה הצביעו 329 איש, אך נמנו 328 קולות בעד, נגד ונמנע, וזאת מבלי שנרשם שהיו קולות פסולים, או מעטפות ריקות. איה עוד קול – לא נדע. כך גם בקלפי בעכו – הצביעו 157 בוחרים, אף קול לא נפסל, לא נרשם שהיו מעטפות ריקות, אך בסך הכל ביחס נמנו 157 קולות ביחס להצעה 1, 154 קולות ביחס להצעה 2 ו-156 קולות ביחס להצעה 3. כיצד נוצר הפער – לא נדע.

15. אילו הפער בשאלה 2 היה דומה לפער ביתר השאלות – מאות קולות – לא היה בפגמים האלה ולא כלום, כי לא היה בידי לקבוע כי פגמים אלה, זעיר פה – זעיר שם – עלולים היו להשפיע על תוצאות הבחירות. אך בהינתן הפער של חמישה קולות ובהינתן נקיטת עמדה של המנהלת ביחס לתוצאות ההצבעה, אני סבור שהיעלמות של חמש מעטפות, הכללה של שלושה קולות שהיה מקום לפסול אותם ואי-התאמה של חמישה קולות בין מספר הבוחרים לבין מספר הקולות שנמנו (שלושה בעכו ואחד ברמלה ובירושלים), מובילים למסקנה שהליך הבחירה והספירה לא היו תקינים באופן שעלול היה להשפיע על תוצאות ההצבעה.

16. כאשר זהו מצב, יש מדרג של סעדים. הסעד המתון ביותר הוא מניין מחדש של כלל הקולות. איני חושב שסעד זה רלוונטי במצבנו. גם אם נניח, שחומרי ההצבעה לא זוהמו, ספירה מחדש עשויה לתקן את הפגמים שבמניין קולות פסולים ככשרים ואולי לפתור את השאלות הנובעות מן הפער בין מספר המצביעים לבין מניין הקולות בפועל בשלוש הקלפיות בירושלים, בעכו וברמלה. אך ספירה

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

מחדש לא תמצא את חמש המעטפות האבודות בראשון לציון, היא גם לא תשיב את הזמן לאחר ולא תציב משקיפים בשעת תחילת ההצבעה. סעד זה אינו רלוונטי אפוא.

17. הסעד האחר הוא הוראה על הצבעה חוזרת – לנוכח סד הזמנים גם סעד זה אינו רלוונטי – בסופו של דבר יש להליך הבחירות המקדימות תאריך יעד – חייבים להגיש את הרשימות במועד הקבוע בחוק. לא ניתן בסדר הזמנים הקיים לקיים עוד הצבעה על התקנון, כאשר אנו עומדים שבועיים לפני תאריך הבחירות המקדימות. הצבעה נוספת, ככל הנראה, תהיה צמודה אף היא ותגרור עוד עתירות לבית הדין, כך שכאשר יהיה סוף סוף תקנון לבחירות המקדימות נגיע כבר לבחירות הכלליות.

18. על כן, לדעתי, יש מקום לקבוע, כי לנוכח הפגמים שדבקו בהליך ההצבעה, וועידת הליכוד לא קבעה ברוב קולות שיתאפשר לחברי הכנסת המכהנים וכאלה שיהיו בעבר, להתמודד בבחירות המקדימות במחוזות.

19. שמעתי בקשב רב את דבריו של ח"כ אליהו רביבו, אשר ביקש שיתאפשר לחברי הכנסת המכהנים להתמודד במחוזות. ח"כ רביבו טען, כי רביבו השיריונים שאושר לרוה"מ בהוראת השעה, דוחק לאחר חברי כנסת נאמנים וחרוצים העושים עבודה פרלמנטרית יומיומית למען התנועה, אך אינם נהנים מן הבולטות של השרים ואינם בונים את המוניטין שלהם על פרובוקציות וגימיקים זולים. בדבריו של ח"כ רביבו יש ממש – בשיטת הפריימריז יש יתרון לשרים הנהנים מבולטות ציבורית ולח"כים ופעילי ציבור אשר רוכשים בולטות ציבורית ופרסום בדרכים פרובוקטיביות. מנגד, שיטת הפריימריז מאפשר לציבור לומר את דברו ולהשתתף בבחירת נציגיו – זוהי דמוקרטיה ולדמוקרטיה יש יתרונות חסרונות. טענות בעד ונגד השיטה הן טענות של מדיניות שצריכות להידון על ידי וועדת החוקה ועל ידי המרכז, הקובע את שיטת בחירת המועמדים לכנסת.

20. באשר לסוגיית אי-השוויון בין ח"כים ושרים המקבלים מימון מן הכנסת להתמודדות בפריימריז, חוששני שאי-שוויון זה הוא גזירת החוק. סעיף 28לד לחוק המפלגות, תשנ"ב-1992 קובע זכאות של מועמד שהוא נבחר ציבור לקבלת מענק לצורך התמודדות בבחירות מקדימות. מועמד כזה שקיבל מענק, אינו רשאי לגייס תרומות מן הציבור. החוק אפוא גוזר אי-שוויון בין מועמדים, כאשר חלקם

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

(אלה המכהנים כנבחרים ציבור) מקבלים מענק וחלקם לאו. תכלית החוק היא למנוע תלות של נבחר ציבור במפלגות העורכות בחירות מקדימות בתורמים.

21. אכן, אי-שוויון זה חריף יותר במחוזות, שם ציבור הבוחרים קטן יותר ולבולטות הציבורית של מועמדים שהנם ח"כים נוסף גם מימון מאוצר המדינה, אך זהו עניין של מידה ולא עניין של מהות. אכן, התמודדות של חברי כנסת, בייחוד אלה המכהנים, במחוזות היא מעוררות שאלה לא פשוטה, אך אני פטור מלהכריע בסוגיה, לנוכח מסקנתי ביחס להצבעה בעניין האפשרות של ח"כים להתמודד במחוזות.

22. בסוגיית התמודדות למשבצת של הבטחת ייצוג למגזר הלא יהודי – קיימת הוראה מפורשת בתקנון המתירה לח"כים ולח"כים לשעבר להתמודד על המשבצת. אין לפסול הוראה זו באופן גורף, אך לנוכח תקדים העבר, כאשר התנינו התמודדות של ח"כ מכהן בהתפטרותו מן הכנסת ואי-נטילת כספי מימון מאוצר המדינה, (ראו עתירה 1667-22 בעניין יברקן ואח' (פורסם ב-31.7.2022)). סבורני שיש לנהוג כך גם במקרה הנוכחי. ח"כ מכהן יהיה רשאי להתמודד על המשבצת הבטחת ייצוג למגזר הלא יהודי אם לא ייטול מאומה מאוצר המדינה, ואם הדבר כרוך בהתפטרות מן הכנסת – יעשה כן אם הוא מבקש ליהנות הבטחת ייצוג.

23. באשר לעתירה של ה"ה ויטלי חייקין ודניאל מרשה בעניין הבטחת ייצוג לעולים – כעקרון וועדת החוקה והוועידה רשאיות לקבוע במסגרת התקנון מי נחשב לעולה. עם זאת, קביעה זאת לאחר שמשך כמה מערכות בחירות קו פרשת המים נקבע אי שם בראשית שנות ה-80, קביעה כיום שהבטחת ייצוג לעולה תינתן למי שעלה לאחר 1.1.1993 הנה שינוי חד מדי שאינו מתחשב במועד תחילת גל העלייה הגדול מבריה"מ. לכן, אני מצטרף כאן לדעת הנשיא. סבורני, כי יש לקבוע את המועד ל-1.1.1990.

24. אני מסכים עם הנשיא ביחס לקביעה, כי קביעה שמקום 35 ייוחד להבטחת ייצוג נשים מקורה בטעות סופר ויש לתקנה.

25. איני יכול להסכים לשינוי מקומה של משבצת מחוז חיפה – לדעתי זו התערבות יתירה שלנו בהחלטה של וועדת החוקה והוועידה.

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

26. ביחס למחוז שפלה-ירושלים-יו"ש – אכן מדובר באנומליה קשה. זהו מחוז מפלצתי שעלו לגבי טענות שהנו תוצר של ניסיון להתאים את מפת המחוזות לצרכים אלקטורליים של מועמדים מסויים. לכתחילה סברתי שטוב תעשה התנועה אם תפצל אותו לשני מחוזות סבירים – שפלה לחוד וירושלים ויו"ש לחוד. משלא עשתה התנועה כן, איני חושב שראוי שאנו נתערב בהחלטה וניצור עוד מחוז על חשבון הרשימה הארצית אשר מקומות רבים נגרעו ממנה בגלל השריון. השאלה בסופו של דבר אינה עם אנו חושבים שההחלטה נכונה, אלא האם ההחלטה כדין ואיני חושב שנכון יהיה שבית הדין ישרטט את מפת המחוזות בשלב זה. ער אני לטענה של עו"ד מאור, לפיה החוקה קובעת עשרה מחוזות, אך המחוזות אלה נקבעו לצורך הבחירות ללשכת הליכוד ולא לצורך הבחירות המקדימות. משכך, אני מסכים עם הנשיא שדין העתירות בעניין זה להידחות.

27. אני מסכים עם הנשיא, כי יש להתיר הגשת מועמדויות נוספות למחוזות ולרשימה הארצית, שינויים ביחס לשאלה אם המועמד מתמודד במחוז או ברשימה הארצית, וכן פרישה מן ההתמודדות עם קבלת החזר מלא של האגרה עד 48 שעות לאחר פרסום החלטתנו זו.

28. לאחר הדברים האלה הייתה לי הזכות לקרוא את דבריו של חברי עו"ד בוקר. אני מצטרף בכל הכבוד לדבריו בעניין הצבעת ראש הממשלה וההדלפות לתקשורת. בניגוד לפרסומים מוטעים ומגמתיים בית הדין לא "בדק" הצבעת ראש הממשלה ולא הוצגה כל טענה מבוררת בעניין. בדקתי את פרוטוקול הקלפי וראיתי רישום מפורש בעניין תיעוד ההצבעה ואופן ההצבעה, בהינתן האילוצים הביטחוניים.

עו"ד רפי בוקר – חבר בית הדין

מבוא וסיווג העתירות

1. לפניי עתירות אחדות שאוחדו לדיון אחד. אף שהן נולדו מאותו תקנון ומאותה הצבעת ועידה, הן מעלות שאלות שונות המחייבות הכרעה נפרדת.

2. אני מסווג את העתירות לחמישה נושאים. תוקפה של ההחלטה להתיר לשרים ולחברי כנסת להתמודד במשבצות המחוז. זהות הגוף הבוחר את נציגי המחוזות. מעמדו של המקום השלושים

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

וחמישה. מפת המחוזות ומועדי הגשת המועמדות. ולבסוף העתירות הנוגעות לתקינות ההצבעה ולספירת הקולות.

3. סיווג זה אינו רק עניין של סדר. הכרעה משפטית בשאלה חוקתית עשויה לייתר הכרעה עובדתית בשאלת הספירה. אם ההצעה להתיר לחברי כנסת להתמודד במחוזות אינה יכולה לעמוד במישור החוקתי, אין עוד צורך לקבוע אם התקבלה במספר הקולות הנכון.

4. ביום 2.8.2026 קיימנו דיון ממושך שבו נשמעו כל העותרים, באי כוחם, נציגי מנהלת הליכוד, היועץ המשפטי של הליכוד ומשיבים נוספים.

5. אני מודה לכל משתתפי הדיון ולקהל הרחב שנכח בו. לעיתים התלהטו הרוחות, אך כל הצדדים נשמעו. תנועה שמביאה מחלוקות קשות להכרעה במוסדותיה היא תנועה תוססת ושוקקת חיים הראויה לשבח.

המדרג הנורמטיבי

6. חוקת הליכוד היא הנורמה העליונה במשפט הפנימי של התנועה. תקנון בחירות יונק את כוחו מן החוקה וכפוף לה.

7. אין מחלוקת שהוועידה היא המוסד העליון של התנועה וכי היא רשאית לתקן את החוקה. אולם סמכות לתקן אינה זהה לעצם הפעלתה.

8. כדי שהוועידה תפעל כרשות מכוננת עליה לדעת שמונחת לפניה הצעה לתיקון חוקה, לדעת איזו הוראה משתנה ולהצביע על התיקון במפורש.

9. תיקון חוקה אינו נעשה בהיסח הדעת, בדרך אגב או מתוך אישור כללי של תקנון רחב. הכותרת הוראת שעה אינה מילת קסם המאפשרת לסטות מהחוקה.

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

10. עיון בטופס ההצבעה מלמד כי מנסחיו ידעו להבחין בין הוראת שעה בתקנון לבין הוראת שעה לתיקון החוקה. במקום שבו התבקש תיקון חוקה הדבר צוין במפורש. במקום שבו לא צוין כך אין לייחס להצבעה משמעות מכוננת בדיעבד.

11. הפסיקה הפנים תנועתית והפסיקה הכללית מכירות בכך שמפלגה נהנית מאוטונומיה רחבה, אך אוטונומיה זו מופעלת במסגרת החוקה ובהתאם לעקרונות של שוויון, הגינות, תום לב ושמירה על כללי המשחק שנקבעו מראש.

סעיף 139 לחוקה וזהות הגוף הבוחר

12. סעיף 139 לחוקת הליכוד מבחין בין הרשימה הארצית לבין נציגי המחוזות. הוא קובע כי כלל חברי התנועה יבחרו את מועמדי הרשימה הארצית בבחירות אישיות, כלליות, שוות, ישירות וחשאיות. עוד הוא קובע כי נציגי המחוזות יבחרו בידי כלל חברי מרכז הליכוד.

13. הסיפא של הסעיף מסמך לקבוע בתקנון את סדרי הבחירה. סדרי הבחירה הם מועדים, קלפיות, הגשת מועמדות, מניין קולות, בקרה וערעור. הם אינם זהות הגוף הבוחר.

14. זהות בעלי זכות הבחירה היא הוראה חוקתית מן המעלה הראשונה. היא קובעת מי מחזיק בכוח לבחור את נציגי המחוזות.

15. התקנון הנוכחי קובע כי בעלי זכות הבחירה בכל מחוז יבחרו את נציגי אותו מחוז בלבד. בכך הוא מחזיר בפועל הסדר הדומה להסדר הישן שבוטל כאשר החוקה תוקנה והבחירה הועברה לכלל חברי המרכז.

16. לא הוצגה לפניי הצעה מפורשת לתיקון סעיף 139 בעניין הגוף הבוחר. הוועידה אישרה תקנון, אך לא הוצג לה כי היא מבטלת את זכותם של כלל חברי המרכז לבחור את נציגי המחוזות.

17. למרות האמור לעיל ולאור פסיקת בית הדין של הליכוד בדיון נוסף, שהתקיים 2022 בעתירה 1663-22 מר משה איפרגן ומר אלעד מלכה נגד תנועת הליכוד שלפיה, התיקון לחוקה שקבע כי חברי המרכז יהיו את הגוף הבוחר לנציגי המחוזות, יכנס לתוקפו החל מהמרכז הבא; ולאור העובדה שחברי הוועידה אשר הצביעו על התקנון נשוא העתירה לא אושרו עדיין על ידי וועדת הבחירות וההיתר להשתתף בהצבעה יוחד רק לתקנון

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

הבחירות, הרי שבפועל נכון להיום אין 'מרכז חדש' לפיכך אני סבור שאין לקבל את העתירה בנושא זה כל עוד לא אושר המרכז החדש.

מועמדות שרים וחברי כנסת במחוזות

18. ההצעה השנייה שנדונה בוועידה ביקשה לאפשר לשרים ולחברי כנסת מכהנים או לשעבר להתמודד במשבצות המחוז. ההצעה הוצגה כהוראת שעה בתקנון הבחירות ולא כתיקון חוקה.

19. אני סבור שהשינוי אינו בגדר סדר בחירה. הוא משנה את קבוצת הזכאים להתמודד ואת היחס המבני שבין הרשימה הארצית לבין המחוזות.

20. משבצות המחוז הן מנגנון ייצוג. תכליתן לאפשר לנציגים בעלי זיקה אזורית להגיע לרשימה גם כאשר אין בידיהם החשיפה והכוח הנדרשים להתברג ברשימה הארצית.

21. שר או חבר כנסת מכהן נהנה מחשיפה ארצית, ממעמד ציבורי, מרשת פעילים, ממשאבים ומיתרון טבעי הנובע מכהונתו. הקושי מתעורר כאשר בעל הכהונה מקבל גם גישה למסלול ייצוג שנועד להרחיב את הרשימה ולשלב בה פנים חדשות.

23. השינוי פוגע בציפייתם הסבירה של מועמדים מחוזיים שהתארגנו לפי כללים קיימים. שינוי הכלל סמוך להגשת המועמדות משנה באופן חד את תנאי התחרות.

24. עקרון השוויון שבסעיף 139 אינו מחייב שכל מועמד יגיע עם אותו כוח פוליטי. הוא כן מחייב שהמסלולים שנקבעו בחוקה יופעלו בהתאם לתכליתם ושלא יינתן יתרון מוסדי לקבוצה בדרך שאינה מעוגנת בחוקה ואפילו מנוגדת לה.

25. ניתן היה להציע לוועידה תיקון חוקה מפורש המסדיר את זכאותם של חברי הכנסת להתמודד במחוזות. הדבר לא נעשה.

26. אני מוסיף כי גם אילו היה ניתן לבצע את השינוי בתקנון, היה מקום לבחון את מועד תחולתו. שינוי הנוגע לזהות הזכאים להתמודד זמן קצר לפני הבחירות מחייב זהירות מיוחדת.

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

פסק הדין בעניין יברקן ומולא

27. למסקנה זו מצטרפת פסיקתו המפורשת של בית הדין העליון של הליכוד בעתירות 1667-22, 1669-22, 1672-22 ו-1674-22, פסק דין מיום 31.7.2022, בעניינם של חברי הכנסת גדי יברקן ופטין מולא.

28. שם נדונו בקשות של חברי כנסת מכהנים להתמודד במשבצות הבטחת הייצוג לעולים ולמגזר הלא יהודי. בית הדין דחה ברוב דעות את הבקשות והותיר על כנה את ההחלטה שלא לאפשר לחברי כנסת מכהנים להתמודד במשבצות אלה.

29. בית הדין קבע שם כי הזכאות של חבר כנסת מכהן להתמודד בתנאי החממה של משבצת מוגנת היא החלטה בלתי סבירה בעליל הסותרת את דרישת השוויון שבחוקה.

30. בפסק הדין נאמר במפורש כי שוויון אינו רק קול אחד לכל אחד אלא גם הימנעות מהחלטות הפוגעות אנושות בשוויון ההזדמנויות.

31. חשוב במיוחד לענייננו כי בית הדין הוסיף וקבע כי אשר למחוזות אין מחלוקת שהם מיועדים למועמדים חדשים בלבד, וכי כל ניסיון לאפשר לחברי כנסת מכהנים להתמודד במסגרתם מנוגד על פניו לחוקה ולטובת התנועה.

32. בית הדין עמד גם על היתרון הממשי של חבר כנסת מכהן הנהנה מחשיפה בתוקף תפקידו, מלשכה, מעוזרים, מרכב וממימון בחירות, וקבע כי הקפצתו במשבצת מוגנת פוגעת בעקרון השוויון באופן קיצוני.

33. בדעתו של חבר בית הדין עו"ד יצחק בם הודגש כי בדין הפנימי של התנועה החוקה היא הנורמה העליונה וכי תקנון הבחירות אינו יכול לסתור אותה. עוד נקבע כי הוראת תקנון המקנה לחברי כנסת מכהנים זכות להתמודד במשבצות הבטחת ייצוג סותרת את עקרון השוויון שבסעיף 139 ולכן בטלה.

34. אין מדובר באמירת אגב שולית. פסק הדין ניתן בדיון נוסף בהרכב מורחב, לאחר שמיעת טענות מפורטות, והוא מבטא הלכה פנים תנועתית ברורה ביחס לחברי כנסת מכהנים.

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

35. המקרה הנוכחי אף מחזק את תחולת ההיגיון שנקבע שם. אם משבצות מגזריות מוגנות מפני יתרונו של חבר כנסת מכהן, קל וחומר שמשבצות המחוז, שלגביהן קבע בית הדין במפורש כי נועדו למועמדים חדשים, אינן יכולות להיפתח לבעלי כהונה באמצעות הוראת שעה שאינה תיקון חוקה.

37. משכך, גם מטעם זה אני מקבל את העתירות וסבור כי יש לקבוע כי ההצעה המתירה לשרים ולחברי כנסת מכהנים להתמודד במשבצות המחוז אינה תקפה.

המקום השלושים וחמישה

38. עתירה נפרדת עוסקת בשינוי המקום השלושים וחמישה ממקום ארצי כללי למקום המובטח לאישה.

39. מן העתירה ומפרוטוקול הדיון עולה כי השינוי לא אושר בוועדת החוקה ולא הובא להצבעה נפרדת.

40. בא כוח הליכוד הודה כי מדובר בתקלה. הודאה זו מייצרת מחלוקת עובדתית בשאלה אם השינוי אושר כדין.

41. לא ניתן להותיר בתוקף שינוי מהותי בהרכב הרשימה שלא אושר בידי הגוף המוסמך. גם תקלה בתום לב אינה הופכת החלטה שלא התקבלה להחלטה תקפה.

42. אני מקבל אפוא את העתירה וסבור שיש לבטל את הבטחת הייצוג לאישה במקום השלושים וחמישה. המקום יושב למעמדו כמקום ארצי כללי, כפי שאושר בוועדת החוקה.

מפת המחוזות

43. העתירות המבקשות לשנות את מפת המחוזות נדחות.

44. חלוקת מחוזות היא הכרעה ארגונית רחבה הכרוכה בשיקולים גאוגרפיים, מספריים, ייצוגיים ופוליטיים.

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

45. בית הדין אינו מחליף את שיקול דעת מוסדות התנועה בשיקול דעתו כל עוד לא הוכחה סתירה מפורשת לחוקה, הפליה פסולה או חוסר סבירות קיצוני.

46. לא הונחה לפניי תשתית מספקת המצדיקה לבטל את מפת המחוזות שאושרה.

47. בעניין מיקום מחוז חיפה – איני רואה עילה להתערב בהחלטה בדבר מיקומו של נציג המחוז ברשימה.

סמכות מנהלת הליכוד והוועדה המייעצת

47. הגוף המוסמך לנהל את ההצבעה וליתן מענה מנהלי לטענות הוא מנהלת הליכוד בראשות ממלא מקום מנכ"ל הליכוד.

48. ממלא מקום המנכ"ל היה רשאי להקים ועדה מייעצת שתסייע בבדיקת הטענות. הקושי אינו בעצם ההקמה אלא באופן פעולתה.

49. ועדה מייעצת חייבת לפעול בשקיפות. זהות חבריה, כתב המינוי, החומר שנבדק, אמות המידה והמסקנות היו צריכים להיות גלויים לצדדים בזמן סביר.

50. המענה של הוועדה הוצג רק במהלך הדיון. הוא לא נמסר מראש ולא ניתנה לעותרים אפשרות מלאה לבחון את הנתונים ולהתמודד עמם.

51. מן הפרוטוקול עולה כי הבדיקה הייתה מצומצמת. לא כל הטוענים נשמעו, איש מהם לא זומן למסירת גרסה מסודרת ולא ניכר כי כל טענה נבחנה לעומקה.

52. אינני קובע כי מסקנות הוועדה שגויות. עם זאת, אין לראות בבירור שטחי ומאוחר תחליף לבדיקת אמת שקופה ומתועדת.

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

ניטרליות ההליך והמשקיפים

53. נטען כי ממלא מקום מנכ"ל הליכוד, שהיה מופקד על תהליך ההצבעה, קרא למצביעים לתמוך בהצעת ראש הממשלה.

54. המנהלת היא ששכרה חברה חיצונית לניהול ההצבעה והיא שנתנה לה הוראות ביצוע.

55. העדר משקיפים בחלק ניכר מן היום, הקריאה לתמוך באחת ההצעות והקשר הישיר בין המנהלת לבין החברה החיצונית יכולים לעורר אי נוחות אצל מתנגדי ההצעות.

56. אין באי נוחות זו לבדה כדי לקבוע שהחברה פעלה שלא כדין או שהספירה הוטתה.

57. עם זאת, הליך בחירות חייב להיות נקי משיקולים זרים וגם להיראות נקי מהם. נדרש מבנה המפריד בין תעמולה לבין ניהול.

58. החלטת בית הדין לצרף משקיפים ניתנה בסביבות השעה 12:00 בצהריים אך יושמה רק בשעות אחר הצהריים המאוחרות.

59. עיכוב כזה יוצר פרק זמן שבו ההצבעה התנהלה ללא מנגנון הבקרה שנקבע. אין בכך לבדו הוכחה לפגיעה בספירה, אך אם היו מתגלות אי התאמות באותו פרק זמן היה הדבר מחזק את הצורך בספירה חוזרת.

הטענות לחסר במעטפות ולקולות שלא נמנו

60. העותרים העלו טענות לפערים בין מספר המצביעים, מספר המעטפות, מספר הטפסים ומספר הקולות.

61. יש להבחין בין הנתונים. פער בין מעטפות לבין קולות כשרים אינו מוכיח כשלעצמו כשל. מעטפה יכולה להיות ריקה, טופס יכול להיות פסול ובוחר יכול שלא להשיב על שאלה.

62. לעומת זאת, פער בלתי מוסבר בין מספר המצביעים שסומנו לבין מספר המעטפות שנמצאו בתיבה מחייב מענה.

הליכוד

בית הדין העליון

**עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26,
2033-26, 2034-26, 2035-26**

63. בקלפי רמלה נטען כי נרשמו 329 מצביעים אך נמצאו 328 מעטפות. בקלפי ראשון לציון נטען לפער בין 339 בוחרים לבין 338 מעטפות.

64. כל אחת מן הטענות הללו, אילו התבררה כנכונה כפער בלתי מוסבר, הייתה מצדיקה לכל הפחות ספירה חוזרת של אותה קלפי.

65. נוכח הפרש של שני קולות גם פער קטן יכול להיות בעל משמעות.

66. עם זאת, כאשר אין דרך לדעת כיצד התחלקו קולות בלתי מזוהים, אין להוסיף אותם לצד כלשהו בדרך של השערה. במקרים חמורים הסעד יכול להיות פסילת קלפי או הצבעה חוזרת.

פתקים פסולים וטענות נוספות

67. בקלפי ירושלים נטען כי שני קולות תקינים נפסלו וקול נוסף לא נמנה. בקלפי כפר סבא נטען כי פתקים פסולים נמנו ככשרים.

68. אילו הפתקים נשמרו בנפרד וניתן היה לזהותם, היה מקום לבדוק אותם. בהיעדר תיעוד רישמי שהובא בפנינו אין אפשרות לקבוע ממצא.

69. נטען גם כי גורמים בלתי מוסמכים נכחו בחלק מן הקלפיות, כי לא נרשמו הערות בפרוטוקול וכי נמנעה ספירה חוזרת בזמן אמת.

70. עצם נוכחותו של אדם בלתי מוסמך אינה מוכיחה טעות. אולם הוראה שלא לרשום הערות בפרוטוקול, אם ניתנה, היא פגם רציני משום שהפרוטוקול הוא כלי הבקרה המרכזי.

71. גם מניעת ספירה חוזרת אינה מוכיחה שהספירה הראשונה הייתה שגויה. אולם אם קדמה לה אי התאמה אובייקטיבית, ההימנעות מבדיקה נוספת הייתה יכולה להצדיק פתיחת הקלפי.

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

72. כל אחד מן הכשלים הנטענים, אילו הוכח במלואו, היה יכול להצדיק לכל הפחות ספירה חוזרת. חלקם נוגעים לחופש ההצבעה ולניטרליות ההליך ולכן ספירה חוזרת לבדה לא הייתה בהכרח מספקת.

73. מאחר שההצעה בעניין חברי הכנסת נפסלת במישור החוקתי, אין צורך להכריע בין ספירה חוזרת חלקית, ספירה מלאה או הצבעה חוזרת.

הטענה בעניין הצבעת ראש הממשלה

74. במהלך הברור הועלתה רמיזה שלפיה ראש הממשלה וראש התנועה נרשם כמי שהצביע שעה שלא היה בארץ וכי מדובר ברישום כוזב.

75. אני דוחה רמיזה זו בשתי ידיים.

76. ממלא מקום מנכ"ל הליכוד והיועץ המשפטי של הליכוד הצהירו כי מדובר בטענה חסרת שחר וכי ראש הממשלה אכן מימש את זכותו להצביע.

77. אני מקבל את הצהרתם. הרישום שלפיו ראש הממשלה הצביע הוא רישום אמת.

78. לא הוצגה ראיה הסותרת את הדברים. אין מקום להטיל דופי בראש התנועה, במנהלת או באנשי הקלפי על יסוד חשד שאינו נתמך.

הדלפות לתקשורת

79. אני רואה בחומרה הדלפות מגמתיות לתקשורת במהלך ברור משפטי תלוי ועומד, כאשר הן מציגות את התנועה ואת אנשיה באור שלילי באמצעות מידע חלקי.

80. הדלפה חלקית אינה תחליף להצגת מלוא התמונה לפני בית הדין. היא עלולה לפגוע באמון בהליך ולהפעיל לחץ חיצוני.

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26,
2033-26, 2034-26, 2035-26

81. אין בדברים כדי למנוע דיווח עיתונאי הוגן או ביקורת ציבורית. הביקורת היא על העברת מידע חלקי ומגמתי מתוך הליך שטרם הוכרע.

מועד הגשת המועמדויות

82. נוכח השינויים הנובעים מפסק דין זה, ובפרט ביטול האפשרות של חברי כנסת מכהנים להתמודד במחוזות והחזרת המקום השלושים וחמישה למקום ארצי כללי, יש לאפשר למועמדים להיערך מחדש.

83. לפיכך מועד הגשת המועמדויות מוארך בארבעים ושמונה שעות ממועד פרסום פסק הדין.

התוצאה

84. אני מקבל את העתירה בעניין זהות הגוף הבוחר את נציגי המחוזות. כל עוד סעיף 139 לחוקת הליכוד לא יתוקן במפורש, נציגי המחוזות ייבחרו בידי כלל חברי מרכז הליכוד.

85. אני מקבל את העתירות נגד מתן אפשרות לשרים ולחברי כנסת מכהנים להתמודד במשבצות המחוז וקובע כי ההצעה אינה תקפה.

86. אני מקבל את העתירה בעניין המקום השלושים וחמישה ומורה לבטל את הבטחת הייצוג לאישה במקום זה. המקום יישאר מקום ארצי כללי.

87. אני דוחה את העתירות לשינוי מפת המחוזות.

88. נוכח ההכרעה החוקתית מתייתר הצורך להכריע בבקשות לספירה חוזרת או להצבעה חוזרת ביחס להצעה בדבר חברי הכנסת.

89. מועד הגשת המועמדויות מוארך בארבעים ושמונה שעות ממועד פרסום פסק הדין.

90. מנהלת הליכוד תפרסם ללא דיחוי את תוצאות פסק הדין ואת המועד המעודכן להגשת מועמדויות.

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

עו"ד עקיבא נוף, חבר בית הדין

1. יש חשיבות רבת ערך לקיום המתכונת המוכרת עד כה של בחירות באזורים. זאת הן כמקור לצמיחת מועמדים חדשים, והן כמעורר פעילות בשטח הנובעת מעצם "ריצתם" של מועמדים מקומיים.
2. מאידך הרצון לשוויון בהזדמנות הניתנת למועמד חדש מול ח"כ מכהן, מביאה בחשבון את היתרון העשוי להיות קיים ל-ח"כ מכהן, בעיקר בגלל עצם היותו עומד, במהלך כהונתו, באור הזרקורים, בעוד המועמד האחר הוא, בדרך כלל, אלמוני לציבור הרחב, ולפוטנציאל הגלום במועמד זה טרם ניתנה ההזדמנות להיוודע לציבור הרחב.
3. היתרון האפשרי האמור להיות ל-ח"כ מכהן בגין היותו מוכר בציבור, הוא תולדה של היות אותו ח"כ מצטיין בתפקידו. ח"כ אשר לא בלט בפעילותו ובפירסום הנלווה לה, כמותו כמועמד האלמוני מן השטח, (ואף פחות מזה, בהיותו מי שכבר החמיץ את האפשרות שהיתה לו ליצור לעצמו, על פי מעשיו, את המוניטין המזניק לתודעה הציבורית). במלים אחרות מניעת אפשרותו של ח"כ נודע להתמודד באזור, על כל הנוחות הכרוכה בהתמודדות באזור – ריכוז הפעילות בקהל יעד קטן מבלי צורך להתרוצץ ברחבי הארץ, השקעה כספית מועטה משמעותית, צורך בהשגת מספר בוחרים נמוך בהרבה מאד בהשוואה למספר הנדרש ממתמודד ברשימה הארצית - הריהי, בפועל, עונש על הצטיינותו שהביאה לו את אותה תהילה.
4. זאת ועו"ד, קיימת שאלה אם יש לגזור גזרה המשווה ח"כ לשעבר, אף בעבר רחוק, לח"כ מכהן בכנסת העכשווית.
5. לפיכך, קיימת בלבי התחבטות רבה בבחירה בין האפשרויות. התחבטות אשר בשלב הנוכחי אין צורך להכריע בה, הואיל ולא זו השאלה העומדת לפתחנו. בית הדין, כבר קבע והעביר את שאלת ההעדפה בין שתי השיטות להכרעת המצביעים. השאלה היחידה שנותרה ובה עלינו לפסוק היא - כשרות ההצבעה, והתוצאה המספרית העולה ממנה.
6. שמענו טענות רבות, כלן בתחום הסברה והחשד. אבל חשד אינו יכול להחשב כעובדה ועל יסוד סברה אין לפסול תוצאה. בדמוקרטיה, לימדנו רבנו, גם רוב של קול אחד, הריהו רוב. לא כל שכן 5 קולות.

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26, 2033-26, 2034-26, 2035-26

7. ביצוע ההצבעה נעשה ע"י חברה חיצונית, נקיה מאינטרס. עצם השימוש בחברה חיצונית נועד לבלום התייחסות בלתי הוגנת, אפשרית, לו בוצע הליך ההצבעה ע"י גוף פנים תנועתי. ההשערה, כאילו חברה חיצונית כזו תרצה לרצות את מי אשר שכר אותה – משמעותה היא פסילת כל גוף חיצוני, הנישכר ע"י המינהלת, בעניינו הנוכחי ובכל ענין עתידי. לביסוס השערה מרחיקת לכת ותקדימית כזו, דרוש הרבה יותר מהעלאת חשד. וודאי שכך, כאשר חלק מהעותרים לא הסתפק בטענת טעות אלא הרים קול בטענה על זיופים מכוונים, טענה שאף מצאה דרכה לפירסומים בתקשורת, כמו זה, למשל בכתבה שפורסמה בבוקר הדין בעתון "ידיעות אחרונות", והעידה על כך כי מי אשר סיפק לעיתון את הכתוב בידעה, מוכן בלהט ריצתו "לשרוף את המועדון".

8. נטל הראיה להוכחת לקויים משמעותיים, המוליכים לזעזוע שבהפיכת התוצאה המוצהרת לא הורם, לדעתי.

9. לו דעתי נישמעת, הייתי מקבל ומאשר את התוצאה כפי שסוכמה ע"י החברה המבצעת, ולחילופין, לפנים משורת הדין, ולרגיעה מוחלטת, מורה על ספירה חוזרת של הקולות.

10. ספירה כזו יכולה להיעשות בפשטות ובמהירות.

11. מעבר לאמור הריני חושב כי ראוי לנו להתייחס לנושא, אשר עלה בדיון ולא סיכמנו דעתנו בו- יצירת מגה אזור ע"י איחוד שרירותי של אזורים קיימים, למרות מה שלכל אחד מהם ייחוד עצמי.

12. בעניין מיקומו של מחוז חיפה ברשימת מועמדי הליכוד לכנסת האמורה להיבחר באוקטובר 2026, סבור גם אני כי באין עילה של העדר מוסריות, אין לו לביה"ד לבוא במקום מוסדות התנועה האמונים על נושא הרכיית המחוזות, ומצרף אני דעתי לעמדתם של הדיינים עוה"ד יצחק בם ורפי בוקר, לפיה אין להקפיץ את מחוז חיפה למקום קידמי יותר מזה אשר, כבר, ניקבע ע"י המוסדות התנועתיים הרלבנטיים.

עו"ד דוד אלבז, חבר בית הדין

1. אני מצטרף להחלטת נשיא בית הדין.
2. הצבעת ראש הממשלה בוצעה בכשירות מוחלטת

הליכוד

בית הדין העליון

עתירות: 2002-26, 2032-26, 2027-26, 2028-26, 2030-26, 2031-26,

2033-26, 2034-26, 2035-26

על כן, אנו מחליטים ברוב דעות של הנשיא וחברי בית הדין עוה"ד דוד אלבז, רפי בוקר ויצחק בם, בניגוד לדעתו החולקת של חבר בית הדין עקיבא נוף, כי חברי כנסת, שרים וסגני שרים, מכהנים וכאלה שביהנו בעבר, לא יוכל להתמודד במחוזות.

אנו מחליטים, כי חבר כנסת מכהן לא יוכל להתמודד על משבצת הבטחת ייצוג, אלא אם יתפטר מן הכנסת ולא ייטול מאומה מאוצר המדינה למימון הבחירות המקדימות.

אנו מחליטים, כי יש לתקן טעות סופר שנפלה ולקבוע כי מקום 35 ברשימה יהיה לרשימה הארצית, ולא להבטחת ייצוג של נשים.

אנו מחליטים, כי אין לפצל את מחוז ירושלים-שפלה-יו"ש, למרות גודלו.

אנו מחליטים, ברוב דעות בניגוד לדעתם החולקת של הנשיא וחבר בית הדין אלבז, כי מיקום משבצת של מחוז חיפה והצפון לא ישונה.

אנו מחליטים, כי בחירת מועמדי המחוזות תיעשה על ידי כלל המתפקדים במחוז הבחירה.

אנו מחליטים, כי לצורך הבטחת ייצוג עולים אדם ייחשב לעולה אם עלה לאחר ה-1.1.1990.

אנו מחליטים, כי המועד להגשת מועמדויות, שינוי מסגרת התמודדות מרשימה ארצית למחוז ולהיפך, או להבטחת ייצוג, פרישה מהתמודדות עם החזר מלא של אגרת רישום יוארך כך שיחול 48 שעות לאחר פרסום החלטתנו.

(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
נשיא בית הדין עו"ד מיכאל קליינר	חבר בית הדין עו"ד עקיבא נוף	חבר בית הדין עו"ד יצחק בם	חבר בית הדין עו"ד רפי בוקר	חבר בית הדין עו"ד דוד אלבז

ניתן היום, אור לכ"א אב תשפ"ו, 3.8.2026, שעה 23:40